

Verslag van het ingevolge artikel 5, sub d., j. 2 Archiefbesluit 1995, gevoerde driehoeksoverleg tussen de Inspectie voor het Onderwijs en de Rijksarchiefdienst met betrekking tot de selectielijst, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995, van archiefbescheiden van de Inspectie van het Onderwijs op het beleidsterrein Hoger Beroepsonderwijs over de periode 1945-2002.

Den Haag, 15 januari 2004
I.J. van Riet
Drs. G.A.G. Hermsen

Inleiding

De voorliggende ontwerp-selectielijst is een selectielijst als bedoeld in artikel 2, lid 1 van het Archiefbesluit 1995 (Stb.1995/671). De lijst heeft de vorm van een Basisselectiedocument (BSD). Een BSD bestaat voor het grootste deel uit een lijst van handelingen. In een BSD wordt op grond van een aantal selectiecriteria aan elke handeling een waardering gegeven, die neerkomt op een selectiebeslissing met betrekking tot de bescheiden die de neerslag van de handeling vormen (B = te bewaren; V = te vernietigen). Het BSD fungeert als nieuw selectie-instrument voor de Inspectie van het Onderwijs op het beleidsterrein Hoger Beroepsonderwijs voor de periode 1945-2002. Er zijn geen bestaande selectielijsten die dienen te worden ingetrokken.

Beleidsterrein

Het hoger beroepsonderwijs (hbo) is bestemd voor studenten vanaf ongeveer 18 jaar. Het hbo sluit aan bij het eindniveau havo, vwo en driejarig mbo. Het hoger beroepsonderwijs is gericht op de theoretische en praktische voorbereiding op de beroepspraktijk, waarvoor een hogere beroepsopleiding vereist is. Het hbo wordt gegeven aan een hogeschool, waarbinnen meestal verschillende soorten opleidingen aanwezig zijn.

De rol van de Inspectie van het Onderwijs ten aanzien van het Hoger Beroepsonderwijs is het toezicht houden op de naleving van wet- en regelgeving door de scholen en op de kwaliteit van het onderwijs bij die scholen. Voorts houdt de Inspectie zich op de hoogte van de toestand van het onderwijs in het algemeen.

Binnen het beleidsterrein zijn, naast de Inspectie van het Onderwijs, diverse andere actoren actief (geweest). Voor een overzicht hiervan wordt verwezen naar het rapport *Hoger Beroepsonderwijs* en het hieronder genoemde BSD.

Reikwijdte van dit BSD

Dit BSD wordt thans ter vaststelling aangeboden voor de zorgdrager Inspectie van het Onderwijs

Totstandkoming BSD

Het BSD is deels gebaseerd op het institutioneel onderzoek dat bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap werd verricht. Dit institutioneel onderzoek resulteerde in het PIVOT-rapport nr. 62; *Hoger Beroepsonderwijs. Een institutioneel onderzoek naar het handelen van nationale overheidsorganen op het beleidsterrein hoger beroepsonderwijs* (Den Haag 1999) van drs. Ch. M. Zeegers. Door dhr. J. Verkroost is in 2002-2003 aanvullend onderzoek verricht naar de taken van de Inspectie van het Onderwijs op dit beleidsterrein. Hieruit bleek dat de taken van de Inspectie betreffende het HBO sinds 1999 vrijwel niet gewijzigd zijn.

Op 24-7-2000 (Stct. nr. 140) werd reeds het BSD Hoger Beroepsonderwijs voor de handelingen van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen vastgesteld door de Algemene Rijksarchivaris, namens de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Het concept-BSD voor de Inspectie van het Onderwijs kwam tot stand in maart 2003 en is sindsdien, n.a.v. het besprokene tijdens het driehoeksoverleg, aangepast en aangevuld. De inhoud van het aanvullend IO en BSD, alsmede de voorgestelde waarderingen zijn beoordeeld door de volgende leden van de Projectgroep Selectielijsten van de Inspectie van het Onderwijs:

- dhr. H.A. Joustra
- mw. drs C.G.A. Geerlings
- mw. drs M.A.M. Theunissen
- dhr. drs J.J.H. Verkroost
- dhr. mr. G.J. de Vries
- mw. M.S.H. van den Hof-Partouns
- mw. C.E.J. Langenhuizen
- mw. E. van Leeuwen

Driehoeksoverleg

Het driehoeksoverleg over de concept-selectielijst vond grotendeels mondeling plaats op 4 juni en 7 oktober 2003 bij de Inspectie van het Onderwijs in Utrecht.

Aan het driehoeksoverleg werd door de volgende personen deelgenomen:

als beleidsdeskundigen:

- dhr. H.A. Joustra, Secretaris Hoofdinspecteur BVE
- mw. drs C.G.A. Geerlings, Secretaris Hoofdinspecteur VO
- mw. drs M.A.M. Theunissen, Secretaris Inspectieleiding
- dhr. drs J.J.H. Verkroost, Coördinerend Inspecteur
- dhr. mr. G.J. de Vries, Secretaris Hoofdinspecteur PO

als deskundigen archiefbeheer:

- mw. M.S.H. van den Hof-Partouns, Beleidsmedewerker
- mw. C.E.J. Langenhuizen, Hoofd Documentatie
- mw. E. van Leeuwen, Medewerker Informatiebeheer

als vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris:

- mw. I.J. van Riet, medewerker Selectie van het Nationaal Archief
- drs. G.A.G. Hermsen, medewerker Selectie van het Nationaal Archief

Voorts trad als adviseur van de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris op prof. dr. N.L. Dodde, op voordracht van het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis (ING).

Tijdens het driehoeksoverleg is de volgende procedure gevolgd:

Op 28 maart 2003 heeft de Inspectie van het Onderwijs de concept-selectielijst ter vaststelling aangeboden bij de Algemene Rijksarchivaris.

Door het Nationaal Archief is in april 2003 bij het KNHG een materiedeskundige aangevraagd voor het driehoeksoverleg. Door de secretaris van de Archiefcommissie, mevrouw mr. drs. M. de Keuning is op 24 april schriftelijk medegedeeld dat de heer prof. dr. N.L. Dodde bereid was gevonden om als materiedeskundige op te treden.

Op 4 juni 2003 hebben de leden van de Werkgroep Selectielijsten van de Inspectie voor het Onderwijs, de vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris en dhr. Dodde mondeling overleg gevoerd over de voorgestelde waarderingen.

Vervolgens hebben mw. C. Langenhuizen en de vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris de op 4 juni overeengekomen wijzigingen en aanvullingen verwerkt in het BSD. Tevens werd een afspraak gemaakt voor het uitvoeren van een archiefanalyse naar de neerslag van een aantal handelingen door de vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris.

Op 7 oktober vond opnieuw mondeling overleg plaats, waarbij, naast de vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris, dhr. Verkroost, mw. Langenhuizen, mw. Van den Hof-Partouns en mw. Van

Leeuwen namens de Inspectie van het Onderwijs aanwezig waren. Tijdens dit overleg werden de resterende discussiepunten besproken.

Aansluitend op dit overleg werd door de vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris een archiefanalyse uitgevoerd.

In oktober-december werden de op 7 oktober overeengekomen wijzigingen in het BSD doorgevoerd.

Belangen

Tijdens het opstellen van het BSD en tijdens het gevoerde driehoeksoverleg is rekening gehouden met de in artikel 2, sub c van het Archiefbesluit 1995 genoemde waarde van de archiefbescheiden als bestanddeel van het cultureel erfgoed en het onder sub d. van hetzelfde besluit genoemde belang van de in de archiefbescheiden voorkomende gegevens voor overheidsorganen, voor recht- of bewijszoekenden en voor historisch onderzoek. Als uitgangspunt van het overleg gold de in het kader van het PIVOT-project geformuleerde selectiedoelstelling, die inhoudt dat de belangrijkste bronnen van de Nederlandse samenleving en cultuur veilig worden gesteld voor blijvende bewaring. Met het te bewaren materiaal moet het mogelijk zijn om een reconstructie te maken van de hoofdlijnen van het handelen van de rijksoverheid ten opzichte van haar omgeving.

Om op basis van deze selectiedoelstelling tot een waardering van de handelingen te komen, worden zes selectiecriteria toegepast:

Selectiecriteria	
Handelingen die gewaardeerd worden met B(ewaren)	
Algemeen selectie criterium	Toelichting
1. Handelingen die betrekking hebben op voorbereiding en bepaling van beleid op hoofdlijnen	Hieronder wordt verstaan agendavorming, het analyseren van informatie, het formuleren van adviezen met het oog op toekomstig beleid, het ontwerpen van beleid of het plannen van dat beleid, alsmede het nemen van beslissingen over de inhoud van beleid en terugkoppeling van beleid. Dit omvat het kiezen en specificeren van de doeleinden en de instrumenten.
2. Handelingen die betrekking hebben op evaluatie van beleid op hoofdlijnen	Hieronder wordt verstaan het beschrijven en beoordelen van de inhoud, het proces of de effecten van beleid. Hieruit worden niet per se consequenties getrokken zoals bij terugkoppeling van beleid.
3. Handelingen die betrekking hebben op verantwoording van beleid op hoofdlijnen aan andere actoren	Hieronder valt tevens het uitbrengen van verslag over beleid op hoofdlijnen aan andere actoren of ter publicatie.
4. Handelingen die betrekking hebben op (her)inrichting van organisaties belast met beleid op hoofdlijnen	Hieronder wordt verstaan het instellen, wijzigen of opheffen van organen, organisaties of onderdelen daarvan.
5. Handelingen die bepalend zijn voor de wijze waarop beleidsuitvoering op hoofdlijnen plaatsvindt	Onder beleidsuitvoering wordt verstaan het toepassen van instrumenten om de gekozen doeleinden te bereiken.
6. Handelingen die betrekking hebben op beleidsuitvoering op hoofdlijnen en direct zijn gerelateerd aan of direct voortvloeien uit voor het	Bijvoorbeeld in het geval de ministeriele verantwoordelijkheid is opgeheven en/of wanneer er sprake is van oorlogstoestand, staat van beleg of toepassing van noodwetgeving.

Selectiecriteria	
Koninkrijk der Nederlanden bijzondere tijdsomstandigheden en incidenten	

Belangen van de archiefbescheiden voor de overheidsorganen en de recht- en bewijszoekende burger
Bij de handelingen die zijn gewaardeerd voor vernietiging op termijn, is de termijn vastgesteld met het oog op het belang van de archiefbescheiden voor overheidsorganen en voor de recht- en bewijszoekende burger. De beoordeling en vaststelling van de minimale termijnen zijn geschied door de deskundigen van de Inspectie van het Onderwijs en de vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris.

Belangen van de te bewaren archiefbescheiden voor het historisch onderzoek
In het driehoeksoverleg hebben de vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris primair de belangen van het historisch onderzoek behartigd. Daarnaast hebben ook de overige deelnemers hun gedachten laten gaan over de vraag op welke wijze het belang van de bescheiden voor later historisch onderzoek in de selectielijst tot uiting zou moeten worden gebracht. Door de deelnemers aan het driehoeksoverleg is ook de mening gevraagd van prof. dr. N.L. Dodde, (emeritus) hoogleraar in de geschiedenis van het onderwijs en materiedeskundige inzake de Inspectie van het Onderwijs.

Ingevolge artikel 5, onder e, van het Archiefbesluit 1995 kan neerslag van bepaalde, als te vernietigen gewaardeerde handelingen betreffende personen en/of gebeurtenissen van bijzonder cultureel of maatschappelijk belang, van vernietiging worden uitgezonderd.

Inhoudelijk verslag

Ontbrekende handelingen

Door de vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris wordt geconstateerd dat een aantal handelingen (159, 185 en 332) voor de Inspectie van het Onderwijs uit de rapporten *Hoger beroepsonderwijs* niet zijn overgenomen in het BSD. De Inspectie van het Onderwijs heeft onderzocht of deze alsnog opgenomen moesten worden.

Uit het onderzoek blijkt dat geen van deze handelingen hoeft worden toegevoegd, omdat deze al geruime tijd niet meer worden uitgevoerd, en daarvan naar alle waarschijnlijkheid ook geen neerslag meer aanwezig is. Indien toch nog neerslag van deze handelingen aanwezig blijkt zullen de desbetreffende handelingen alsnog worden opgenomen bij herziening van de lijst. Alle deelnemers stemmen hier mee in.

Formulering vernietigingstermijn

De vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris stellen voor om de beschrijving van de vernietigingstermijn van handeling 150 en 330 te wijzigen van 'V 0 jaar (tot 70-jarige leeftijd [personeels]lid)' in 'V 70 jaar na geboorte', omdat dit beter aansluit op de elders (o.a. binnen het departement van OC&W) gehanteerde formulering van vernietigingstermijnen van soortgelijke handelingen. De deelnemers stemmen hier mee in.

Handeling 150 (het goedkeuren van een tijdelijke benoeming door een gemeentelijke of bijzondere school van een leraar die geen bewijzen van vakbekwaamheid en voorbereiding kan overleggen)

De vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris vragen zich af of de Inspectie van het Onderwijs daadwerkelijk zelf goedkeuringen verleende, omdat een dergelijke handeling in de overige rapporten ontbreekt. De Inspectie van het Onderwijs antwoordt dat zij tot aan 1986 inderdaad dergelijke goedkeuringen verleenden voor het HBO. Bij andere onderwijssoorten worden ook goedkeuringen verleend, maar niet door de Inspectie. Het formuleren van dergelijke handelingen op die terreinen is derhalve niet nodig, zo geeft de Inspectie aan.

De Inspectie van het Onderwijs vraagt zich ook af of handeling 150 niet geschrapt kan worden omdat deze al geruime tijd niet meer wordt uitgevoerd. De vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris antwoorden dat dit niet mogelijk is omdat er, gezien de aard van de handeling, nog veel neerslag van aanwezig zal zijn. Zij geven aan dat dit materiaal niet allemaal vernietigd kan worden omdat het van belang kan zijn voor de verdere carrière van een nog actieve leraar. De Inspectie van het Onderwijs beaamt dit, en stemt in met het handhaven van de handeling.

Dhr. Dodde stelt dat sommige historici wellicht geïnteresseerd zijn in het verhaal over de onderwijzers, en doet de suggestie om deze dossiers te bewaren. De overige deelnemers aan het overleg menen dat dit niet nodig is. Daarom wordt besloten om deze handeling niet met B te waarderen.

De vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris stellen wel voor om de beschrijving van de vernietigingstermijn van handeling 150 te wijzigen van 'V 0 jaar (tot 70-jarige leeftijd personeelslid)' in 'V 70 jaar na geboorte', omdat dit beter aansluit op de elders (o.a. binnen het departement van OC&W) gehanteerde formulering van vernietigingstermijnen van soortgelijke handelingen. Alle deelnemers stemmen hier mee in.

Handeling 197 (het beoordelen van het instellingsplan van hogescholen andere dan de rijkshogescholen zonder rechtspersoonlijkheid)

Dhr. Dodde wil de waardering van deze handeling wijzigen in B omdat het instellingswerkplan volgens hem vergelijkbaar is met het schoolplan uit andere selectielijsten van de Inspectie van het Onderwijs.

De vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris antwoorden dat HBO-instellingen een eigen selectielijst moeten opstellen, en dat het logischer is als een instellingswerkplan daar bewaard wordt.

De Inspectie van het Onderwijs meent dat de waardering van deze handeling evenals soortgelijke handelingen (bijv. handeling 1002 in het BSD Primair Onderwijs) met B gewaardeerd zou moeten worden.

De Inspectie voegt hier aan toe dat, naast de rapportages aan de minister, ook de neerslag van deze handeling bewaard moet worden om een goed beeld te kunnen vormen van het HBO-onderwijs. De vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris menen dat de overeenkomst van deze handeling met bijv. handeling 1002 in het BSD primair Onderwijs op zich geen reden is om hem met B te waarderen¹, maar erkennen dat de instellingsplannen wel van belang zijn om reconstructie van de ontwikkeling van het HBO mogelijk te maken. Daarom stemmen zij in met de waardering B. De waardering wordt gewijzigd in B 3.

Handeling 322 (het rapporteren aan de minister van Onderwijs over de toestand van het HBO) en 326 (het rapporteren over de toestand van het onderwijs op hogescholen en het doen van voorstellen ter verbetering)

De vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris vragen wat het verschil is tussen handeling 322 en 326. De Inspectie van het Onderwijs en dhr. Dodde lichten toe dat het bij handeling 322 gaat om macrorapportages over de toestand van het HBO-onderwijs in zijn geheel, en bij 326 om visitatierapporten over individuele scholen, en daarmee vergelijkbaar zijn met schoolbezoekverslagen.

Dhr. Dodde benadrukt het belang van het bewaren van de visitatierapporten, omdat deze inzicht geven in de problemen in het hoger beroepsonderwijs. De Inspectie sluit zich hier bij aan. Ook de vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris stemmen hier mee omdat deze rapporten duidelijk een toegevoegde waarde hebben.

Omdat het niet nodig is om alle rapporten te bewaren wordt afgesproken om slechts een aantal voorbeelddossiers te bewaren. Dit sluit ook beter aan op de waardering van soortgelijke handelingen in de overige selectielijsten van de Inspectie van het Onderwijs. Overeengekomen wordt om elke 5 jaar 12 rapporten over HBO / WO-instellingen te bewaren, met een evenwichtige verdeling per schoolsoort.²

De Inspectie van het Onderwijs merkt verder op dat zij alleen rapporteren, en zelf geen voorstellen ter verbetering doen. Zij stellen daarom voor om het gedeelte van de handeling met betrekking tot het doen van verbeteringsvoorstellen te schrappen. Alle deelnemers stemmen hier mee in.

Handeling 329 (het instellen en ondersteunen van de commissies van onafhankelijke deskundigen ter uitvoering van het onderzoek van de kwaliteit van de werkzaamheden van hogescholen en de kwaliteitszorg die zij hanteren)

Dhr. Dodde vraagt of alle neerslag van deze handeling bewaard wordt. De Inspectie van het Onderwijs geeft aan dat dit het geval is.

De vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris merken op dat het genoemde product 'visitatierapport' niet overeenkomt met de strekking van de handeling. De Inspectie antwoordt dat het visitatierapport niet het juiste product is bij deze handeling, en stelt voor om de handeling aan te passen omdat het instellen van commissies ook niet meer plaatsvindt. Dhr. Dodde wijst er op dat de gebruikte formulering historisch gezien juist is. De vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris voegen hier aan toe dat er, als er in het verleden commissies zijn ingesteld, daar ook neerslag van is die gewaardeerd moet worden. Daarom kan de formulering van de handeling niet gewijzigd worden.

¹ Deze handelingen zijn, na uitvoering van een archiefanalyse, met V gewaardeerd. Zie ook het verslag van de archiefanalyse.

² Het gaat om in totaal 12 HBO en WO instellingen. Zie ook het BSD en het verslag van de archiefanalyse.

De Inspectie van het Onderwijs stelt voor om dan het product te wijzigen in instellingsbeschikking. De vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris stemmen hier mee in. Zij vragen echter of dan niet een nieuwe handeling moet worden geformuleerd voor die commissies, met als product de visitatierapporten. De Inspectie antwoordt dat zij geen zorgdrager zijn voor de commissies, en ook niet voor hen het secretariaat voerden. Er zijn dus geen visitatierapporten van de commissies bij de Inspectie aanwezig, zodat ook geen nieuwe handeling hoeft worden opgenomen. Daarom wordt besloten om alleen het product van deze handeling aan te passen. Alle deelnemers gaan hier mee akkoord.

Handeling 332 (het rapporteren over de kwaliteit van de werkzaamheden van hogescholen)

De vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris merken op dat in het RIO *Hoger Beroepsonderwijs* niet de Inspectie van het Onderwijs, maar de Commissie van onafhankelijke deskundigen als actor staat vermeld. Omdat deze commissie niet onder het zorgdragerschap van de Inspectie van het Onderwijs valt wordt besloten om deze te verwijderen. Alle aanwezigen stemmen hier mee in.

Over de waardering van de overige handelingen waren alle betrokken partijen het eens.

Het verslag is voorgelegd aan de bij het overleg betrokken personen. Deze hebben hun goedkeuring aan dit verslag gegeven.